

Ղեգծափրական գրքերի եւ տոանուսերնրի ժողովածուների հրատարակութիւնը առաջ քաղաքագիտական գրդիւնելով էր թոյլատրւում, իսկ 1905 թուին յեղափոխական գրականութիւնը եւ հին չըջմիկ ծածուկ հրատարակութիւններն ալ ձեռագիրներով մանր տետրաներով տպագրուած հազարուոր յօրինակներով ազատւում են ամբողջի մէջ։ Ընդհանուր հայկական մտքի միութեան փորձը մի պայմանական ընկերութիւն հաստատելու առաջարկութեամբ է առաջ հանդէպ գալիս, որը չէ էլ իրաւորւում է քաղաքական տեսանկանրով, իսկ 1905 թուին հայկական միտքը ամբողջունում է շարժուելով յայսկոյն եւ յայնկոյն Հորդանանու միեւնոյն յորդորով, յանձին մի կազմակերպութեան, որ ժողովրդական դարաւոր պահանջի աղդիւնը է։ Հաստատական կեանքը միակողմանի սոսկ քաղաքակրթական ուղղութեամբ իւր ընթացքի մէջ տուեում էր առաջ, սակայն սակաւ խաբուած հանդիսանալով քաղաքականութեան առաջ եւ փոշ յոյսերի զգացմամբ յետ ընդգրկուելով, 1905 թուին քաղաքակրթական բոլոր տարրերը ժողովրդական ազատութեան ինքն յոյնութիւնն մէջ ամփոփուեցին, իսկ այսպիսի ամփոփումը քաղաքական մտքի եւ կեանքի չըջափոխութեան հիմնաքար դարձաւ։ այդ եղանակով վերայտու միակողմանիութիւնը, որ հին շրջանին յատուկ էր, եւ նրա փոխարէն հաստատուեց ամբողջացած առաջադէպ գործունէութեան ազատ մտքի եւ ազատ կամքի։

Եւս է 1906 թուի նախորեակի առաւելութիւնը հանդէպ այն *փառաւոր, շրմանի, որ կովկասահայր ունէր 1880ական թուերին։ Եւսդ առաւելութիւնն է այն բոլոր սկանդալների սկզբնապատճառը, որոնք 1906 թուին առանձնապատուկ էին, եւ որոնք միւնդեռ բացարձակ չարիք են ըստ հայեցման յաղթահարեալի, բայց յորաբերական բարիք են նաեւ ըստ չարիտ. յաղթահարողի։ 1906 թուի 'հաշուետարին ճիշդ հասկանալու համար այդ առաւելութիւնը գիտակցել անհրաժեշտ է. անհրաժեշտ է մանուսանդ մտմտալու համար այն հնարաւոր ապագան, որ 1906 կանդաւալաւաւ տարու. կերպարանքից իսկ արտաբայւում է։

1. Գ.Ր. ՏԷՐ-ՊՕԶՈՍԵԱՆ

ᐃ ᑭ ᓂ ᓄ ᓇ ᓈ ᓊ ᓋ ᓌ ᓍ ᓎ ᓐ

ՀԱՅԿԱՍ Կ. ԽԱՐԲԵՐԴՅԱՆ

Հանպիսիս անդկալ թոռոյս մէջ (էջ 204) խոսեղով Հ. Գալսեփեանեան Հոսկոս Հ. Դաւթիքեղոսի թորգրամանքիմով վրայ, տանդրը իր տանէն Գիլդ Խարեան.Թեանը գործոյն («Զարաթոսթրէաշ Ի Քեռոդոսս սէհանս տէ Լիդիոս ինքնիպարտեւ») Քալսիլիմեանեան ժամանակէն ի յառաւորութիւն իրաւ չկողմի մէջ իր բերննը հոս գրոցս Ս. Ռաուդրի Յիշատակապանին (Չեռ. մեր Մատենադարանին, ամբիշի) հետեւեալ տողիչ.

«Գիրքըս այս, որ կոչի խաբարութիւն աշխարհի, ինքն ք հասարակ. գրիմն աւարարդի Աւստոսով, որ է Ա. հասարակ. եւ գրիմն թարգմանից իմ Երրորդ սօգնութիւնսն իտալական լեզուէ տ'անգլիական խաբարն եւ գրչեք Յօգնանէս եւրոպայտոսի եւ պատրիարքի մարտիրոսաբարն Գոստանգրնոսպօշոյն . . . միշտորդութիւնսն Յովոր աւստոսովաւ վարչարարի եւ եպիսկոպոսի . . . եւ Զոհկան ընդն վարդապետն խաբարդից որդի Արքանատն ք տունէն Գասարաբան, յորորիմաք թարգմանի անյոյն պատրիարքի Թովն Էրիստոսի 1730, ք ժամանակիս ապաւասարդացն այլապօզանք ընդդէմ իշխանիմ իւրեանց. . . — Բ. հասարակն Յիշատակարանն ըստ մոր Օրինակիմ չռնիք Թռակաւն:

ԽՄԲ. «ՀԱՄԱՌԻՍԻ»

የገቢዎች ምንጭ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿՐՆ

ԿԵՆՏՐԱԼԻԶԱՆՔ + ԳԵՐԻ. 2. Նիկողայոս Թ. Ժ. Վ. Աւ-
գերեան + (պատկերազարդ). 193: - Մարգիտ
արքեպ. Մարաֆեան. 195: + Մարգիտ արքեպ.,
Մարաֆեան Եւ Խոր ժամանակը 1720-1776.
(պատկերազարդ). 196: .

ՄԱՏԾՆԱԳՐԱԿԱՆ + Մխիթար Գոշի Դպրատան
գիտքը եւ Հայոց հին քաղաքացիական իրաւ
ւունքը. 206:

ԱՇԽԱՏԱԳՐԱԿԱՆ Է ԷՐՆ ՀԱՅՈՐ տեղւոյ ամուս-
նեցի, 211:

ԳՐԱԳՐԱՆ Է Հիմնի քաղաքն Մ. Այրիվանեցւոյ Ժա-
մանակագրութեան ՎՃԺ, 319: ~ 1906 թիւը
Յովկանանայ կեանքում. 324: ~ Հուկաս Վ.
Խաղորդողի. 224:

ՀՐԱՏԱՐԱԳԻԶ ԵՒ ՊԱՏԱՅԽԱՆԱՑՈՒ ԽՄՐԱԳԻՐ

3. ԱՓՈՓԱՅԵԼ 4. ՊԱՐՈՆՅՈՒՆ

ՎԻՇԵՆԱԸ, ՄԻՒԹԱՐԿԵԱՆ, ՏՊԱՐԱՆ